

4/8

DE KORHAAN

UITGAVE: VOGELWERKGROEP HET GOOI EN OMSTREKEN

DE KORHAAN

Tijdschrift voor vogelstudie en waarnemingen uit het gebied tussen Eem en Vecht.

Tevens orgaan van de Vogelwerkgroep het Gooi e.o.

Redactie-commissie: Voorzitter: K. ten Haken, Laarderweg 184, Bussum, tel. 02159-1 03 66

Secretaris: J. L. M. Bos, Parallelweg 9, Bussum, tel. 02159-1 10 20

Overname van artikelen of gedeelten daarvan uitsluitend met toestemming van de redactie. Inzenden van kopy uiterlijk de 11e van elke maand.

Advertenties f25,— per 1/6 pag. per min. 6 nummers.

De Vogelwerkgroep het Gooi e.o. stelt zich ten doel studie en bescherming van vogels in de ruimste zin. Haar werkterrein wordt voornamelijk omsloten door Eem en Vecht.

Samenstelling bestuur

Voorzitter: J. L. M. Bos, Parallelweg 9, Bussum, tel. 02159-1 10 20.

Secretaresse: mevr. R. de Wijs-Tabois, Stalpaertstraat 10, Hilversum, tel. 02150-1 29 28.

Penningmeesteresse: P. H. van Donkersgoed, Larenseweg 38 b, Hilversum.

Leden: A. Bode, Berlagelaan 303, Hilversum, tel. 02150-1 39 50.

J. Harder, Reigerstraat 12, Hilversum.

mevr. Carla Holzenspies, Naarderstraat 170, Huizen, tel. 02152-36 07.

C. de Rooy, Rading 80, Nw. Loosdrecht, tel. 02158-16 41.

Dr. J. A. Smits, Burg. Lambooylaan 15, Hilversum, tel. 02150-1 46 24.

Chr. Steen, Adm. de Ruyterlaan 139, Hilversum.

Commissies voor

Avifauna: voorzitter: J. W. Leclerq, Berlagelaan 68, Hilversum.

secretaris: C. H. M. Steen, Adm. de Ruyterlaan 139, Hilversum.

Nestkasten: voorzitter: A. Bode, Berlagelaan 303, Hilversum.

secretaris: R. Moolenbeek, Erfgooiersstraat 597, Hilversum.

Ringonderzoek: voorzitter: K. Visser, Naarderstraat 170, Huizen, tel. 02152-28 22.

secretaris: D. A. Jonkers, Röntgenstraat 161, Hilversum.

Zuidelijk Flevoland: voorzitter: J. L. A. Blonet, Gr. Florislaan 52, Bussum, tel. 02159-1 74 70.

secretaris: J. Harder Reigerstraat 12, Hilversum.

Lidmaatschap: f12,50 per jaar voor personen van 18 jaar en ouder, (studenten, jeugdbonders en militairen, alsmede huisgenoten, half geld). Op te geven bij het secretariaat. Contributie- en abonnementsbetaling door storting op giro 32 85 87 van de A.B.N. te Hilversum ten gunste van V.W.G. het Gooi, Filiaalkantoor 's-Gravelandseweg 9, Hilversum.

S p a n j e - n u m m e r

Daar ligt een extra dikke editie van "De Korhaan" voor u. We mogen deze oktoberuitgave 1970 wel een Spanjenummer noemen. Driekwart van de inhoud is gewijd aan de eerste buitenlandse VWG-reis. Twaalf leden van onze vogelwerkgroep trokken in de derde week van september naar Spanje om er naar de vogels te kijken. Zij hadden nog een restantje vakantie over en konden zich bij de groep aansluiten. Deze Spanjevaarders produceerden nogal wat kopy. Het leek ons best nuttig de leden mee te laten delen in de Spaanse vogelvreugden. Voor de ervaren vogelaars ligt hier immers een plezierige hoeveelheid documentatie vastgelegd. Om later - waarom niet reeds het volgend jaar; u kunt zich nu reeds opgeven! - eens met eigen waarnemingen te vergelijken. De beginners zullen ongetwijfeld met plezier de reisverslagen van de bevoorrechte VWG'ers lezen. Om alvast iets van de sensaties van een buitenlandse vogelreis te proeven. En zo ver ligt Spanje niet meer, zelfs niet voor een achtdaags verblijf! In het verleden hebben wij voorts eveneens af en toe verslagen opgenomen van buitenlandse (vogel)trips van de leden. Wij weten, dat andere leden dankbaar gebruik hebben gemaakt van de tips. Wij achten deze Spanjeuitgave dus verantwoord en bovendien: het was een VWG-reis!

De eerste "grote avond" zit er op. Een niet te groot aantal leden is in de Openbare Leeszaal te Hilversum komen kijken naar de vogel-vakantiedia's van de leden. Dit aarzelend begin zal hopenlijk worden gevolgd door een stormloop op de zaal als de heer J.L. Steenhart over vogels van Lapland komt vertellen. Er wordt op een vol huis gerekend, want dat is dit programma beslist waard!

Tenslotte waardering voor het werk van velen, al mankeert het in sommige commissies wel eens aan nieuwe initiatieven. Hierbij mag vooral geaccentueerd worden de start van de nieuwe commissie, welke de organisatie en begeleiding van de cursus "Vogelkennis" op zich heeft genomen. Met 130 cursisten (gevorderden en beginners) een heel werk, waar 6 "leerlingen" van het vorige jaar zich nu achter hebben gezet. Mag de verbreiding van de vogelbescherming voorop hebben gestaan toen de cursus werd begonnen, het plezierige gevolg mag ook niet buiten beschouwing worden gelaten: de verbreding van het kader!

Graag tot 22 oktober!

Jl.B.

PROGRAMMA

Grote avonden (elke vierde donderdag van de maand)

- 22 oktober : de heer J.L. Steenhart uit Amsterdam met dia-compositie "Vogels van taige, toendra en fjell"
(steller's eidereend, roodkeelpieper, zwarte zeekoet, sperweruil, visarend, lapland - en oeraluil etc.)
- 26 november : drs J. Rooth uit Utrecht over Vogels, hun biotoop en terreinkeus". Inleiding met dia's.
- 28 januari : Martin Lok en Fred van Olphen uit Den Haag met kleurenfilm over "Vogels van Spitsbergen".
(Rosse franjepoten, kleine alken, koningseidereenden, sneeuwgorzen etc.)
- 25 februari : Dia-avond door leden: George Ording (terug van Celebes) met vogels van Indonesië.
- 23 april : grote slotavond.

Al deze bijeenkomsten worden gehouden in de Openbare Leeszaal, 's-Gravelandscheweg 52 te Hilversum, aanvang 20 uur.

- . -

Commissievergaderingen

(derde donderdag van de maand)

- 19 november : controleurs vogelwet. (hr. Bos)
- 3 december : commissie Zuidelijk-Flevoland (hr. Ploeger)

- . -

De reünie van de Spanje-gangers wordt gehouden op zaterdagavond 31 oktober ten huize van de heer Blonet.

- . -

De "die-in" van 24 oktober is uitgesteld. De bijeenkomst van VWG-fotografen wordt nu gehouden op zaterdagavond 14 november ten huize van de heer F. Gipon, Bikbergerweg 30, Huizen.

- . -

Grauwe ganzen! -25.000 in Zuidelijk-Flevoland-

Het aantal grauwe ganzen in de polder Zuidelijk-Flevoland is op sensationele wijze toegenomen. In de afgelopen jaren werden bij tellingen doorgaans een twee- tot drieduizend grauwe ganzen geregistreerd. In de eerste weken van oktober noteerden wij reeds een 15000 grauwe ganzen. Vastgesteld "dank zij" een overvliegende helikopter, waardoor de gehele "polder" op de wieken ging. Dinsdag 13 oktober stelde ik echter opnieuw een aanzienlijke toeneming van grauwe ganzen vast: zeker wel 25.000 stuks. Mogelijk een gevolg van ernstige verontusting van de broedgebieden in Oost-Europa. Is hierover iets bekend?

Jl.B.

-

.

-

Excursieprogramma

Weekend Vlieland

Op zaterdag 24 - en zondag 25 oktober.

Dan organiseert de VWG een excursie naar Vlieland. Tijdens de najaarstrek treffen wij hier een grote verscheidenheid van vogels aan.

Op het eiland worden geen auto's toegelaten, zodat de tocht gedeeltelijk per (gehuurde) fiets en gedeeltelijk te voet zal worden gemaakt.

Dit keer zullen wij overnachten in het "Posthuis", dat het midden houdt tussen een jeugdherberg en een eenvoudig hotel. Wij verzoeken u lakens en slopen, eventueel een slaapzak mee te nemen.

Op zaterdagavond zal men in het "Posthuis" een warme maaltijd serveren. Voor het ontbijt op zondagmorgen zult u echter zelf moeten zorgen.

Vertrek zaterdagmorgen 5.30 uur vanaf het Oosterspoorplein in Hilversum. Verwachte aankomst in Hilversum zondag ca. 18.00 uur. De kosten zullen ongeveer f 25,- zijn.

Vergeet u vooral niet warme, waterdichte kleding en rubber laarzen mee te nemen.

Excursie in november en december:

Zondag 15 november 1970, dagtocht naar de Peel. Vertrek 6.30 uur.
Zaterdag 13 december 1970 naar de ganzen in Zeeland of Friesland.

De dagtochten en weekenden zullen worden gehouden met eigen auto's. Degenen, die geen wagen tot hun beschikking hebben, kunnen met anderen meerijden.

U kunt zich uitsluitend opgeven bij:

C. de Rooij,
Rading 80
Nieuw-Loosdrecht
tel. 02158-1641

minstens één week van tevoren. Liefhebbers voor Vlieland worden verzocht zich per omgaande op te geven.

Het vertrekpunt is steeds: Hilversum, Oosterpoortplein.
(achterzijde station)

.-.

Aalscholvers

In het najaar verzamelen de aalscholvers van het Naardermeer zich op de eilanden in de randmeren en in Zuidelijk-Flevoland. Ze komen er soms in grote groepen voor. Het vorig jaar kwamen wij tot een totaal van 1500 exemplaren in de omgeving van een pas opgespoten eiland in het IJmeer. Op dinsdag 13 oktober zag ik ook eens een massale vlucht van de aalscholver: liefst 700 bijeen. Ze vlogen in een warrelende V-vorm, in twee zeer langgerekte "poten" en over een kolossale breedte.

Jl.B.

Mededelingen

Kiekendieven tellen!

De Amsterdamse student biologie Luit Buma, stelt een onderzoek in naar het voorkomen van de kiekendieven in de Flevopolders. Van hem een dringend verzoek aan de leden van onze VWG bij de tochten door de polders de kiekendieven te tellen, de aantallen te noteren en zo mogelijk precies op te geven op welke kavels zij voorkomen. Gegevens van alle soorten kiekendieven zijn welkom. Waarnemingen inzenden aan onze Avifauna-secretaris de heer J.v.d.Geld, Lange Heul 59 te Bussum, die voor verder transport zorgt.

Ledenlijst verschenen

De nieuwe ledenlijst is verschenen. De heer L. Rijnja zette zich achter dit karwei en stelde een keurig, overzichtelijk geheel samen. De lijst is op aanvraag gratis verkrijgbaar bij onze secretaresse, mevrouw R. de Wijs.

Nieuw leden: hr. J. de-Jager, Eikenbosserweg 190 Hilv.
hr. E.R. Osieck, Uilenstede 234-1636. Anstveen.
hr. C J. Steenman, Naarderstraat 45, Hilv.

Toevoegen aan ledenlijst: hr. prof.dr. D.v.d.Lee, Holl. End 89, Ankeveen.
hr. J. Reinboud, Torenlaan 5, Hilversum.

Jaarverslag nestkastencommissie

Het jaarverslag van de nestkastencommissie over 1969 is eveneens gereedgekomen. Hier "tekende" de nestkastensecretaris, de heer R. Moolenbeek voor de klus. De mogelijkheid is niet uitgesloten, dat het verslag in het volgende nummer van De Korhaan wordt opgenomen.

Dank

Het jonge VWG-echtpaar D. Jonkers en G. Kempers, hebben een dankbetuiging gestuurd voor het huwelijkscadeau van de VWG: een set tuingereedschap. Zij hopen in de tuin van hun toekomstige woning te Laren er een druk gebruik van te mogen maken.

Vogels tellen

(met Commissieleden in Zuid-Flevoland)

Op de vergadering van de commissie Zuidelijk-Flevoland is opnieuw het telschema opgesteld. De commissieleden gaan op de volgende data naar de dijk voor het tellen van de water- en poldervogels.

18-0 : hr. Blonet, 25-10: hr. v Dijk, 1-11: hr-Wurster, 8-11:hr.Ploeger, 15-11:hr.Osieck. 22-11:hr.Blonet,29-11:hr.Wurster, 6-12:hr.v Dijk en 12-12: hr.Ploeger. Een ieder kan mee en gelieve zich tijdig bij een van bovenstaande heren op te geven. Er werd besloten evenals het vorige jaar, een trektelling langs de dijk van Gooi-en Eenmeer te houden aan de zijde van de nieuwe polder. De telling heeft inmiddels op zondag 11 oktober plaatsgevonden. De volgende vergadering werd vastgesteld op donderdag 3 december ten huize van dr. Ploeger.

De Avifauna-commissie gaat door met tellen van vogels!

Nu de grote inventarisatie van het Gooi zo goed als volledig is afge-
werkt en enkele leden bezig zijn de gegevens te verwerken voor "De
Avifauna van Midden-Nederland", zijn wij op een punt aangekomen om ons
te gaan bezinnen op het werk voor de komende jaren.

Op de allereerste plaats komt dan, hoe tegenstrijdig dit ook mag klinken,
toch weer de inventarisatie van het gooi.

De uitgave van de Avifauna van Midden-Nederland geeft de stand van zaken
op het ogenblik weer, maar iedereen kan begrijpen dat dit maar een
momentopname is. Over enkele jaren moeten wij in staat zijn te kunnen
vertellen hoe de huidige situatie zich heeft ontwikkeld en daarvoor zijn
nu eenmaal gegevens nodig. Bovendien zijn er een aantal gebieden waarvan
de gegevens noodgedwongen erg onvolledig zijn. Daarom blijft inventarisatie
noodzakelijk.

De methode van inventarisatie kan echter gewijzigd worden.

We kunnen bv per soort gaan inventariseren, waarbij ook de leden die nog
niet zoveel soortenkennis bezitten, zeer belangrijk werk kunnen doen.
Ook kunnen we beginnen met die gebieden te inventariseren, die erg
kwetsbaar zijn of die door wegeaanleg en stadsuitbreiding bedreigd
worden.

Als we willen voorkomen dat belangrijke natuurgebieden verloren gaan,
dan zullen we met gedocumenteerde gegevens moeten bewijzen hoe belang-
rijk die gebieden zijn. Met wat vage gegevens en losse kreten, die men
niet kan waarmaken, hoeft men bij de bestuurders en plannemakers van
ons Gooi niet aan te komen. Er zijn per slot van zake meer groepen in-
woners die bezwaar kunnen maken tegen bepaalde plannen en die hun
bezwaren ook moeten funderen.

Als u wilt meewerken aan het behoud van de natuur in het Gooi, dan is
het niet voldoende om af en toe eens een handtekening onder een protest-
lijst te zetten, hoe nuttig deze protesten ook mogen zijn! U zult moeten
inventariseren.

Een tweede punt is het verzamelen van waarnemingen, welke door de leden
worden ingestuurd (naar het bekende adres), waarna verwerking in een
soort archief volgt. Voor dit doel zullen binnenkort WAARNEMINGSKAARTJES
beschikbaar komen, welke wij de leden zullen toesturen voor de eerste
aanloop. Tevens zullen dan adressen worden bekendgemaakt waar u nieuwe
kaartjes kunt verkrijgen. Wij hopen daarvoor in elke gemeente een cen-
traal adres te vinden.

De oprichting van dit archief is zeer belangrijk, omdat men daardoor
belangrijke gegevens over elke soort in handen krijgt, die een beeld
zullen geven over de aanwezigheid van een bepaalde soort en de ver-
spreiding hiervan binnen ons gebied. Dit archief zal openstaan voor alle
leden, maar ook voor anderen, die voor een of ander onderzoek gegevens
over een bepaald soort nodig hebben.

De belangrijkste waarnemingen zullen elke maand in "De Korhaan" gepubli-
ceerd worden. Daardat "De Korhaan" ook aan andere werkgroepen wordt
toegestuurd, kunnen deze gegevens ook voor hen van belang zijn en dienen
zij dus niet als louter bladvulling.

Wij willen er dan ook met nadruk op wijzen, dat de leden de bronnen zijn
voor dit archief en wij verzoeken alle leden daaron hun gegevens vooral
in te sturen. Ook al lijken ze u onbelangrijk, ze geven toch een beeld
over een bepaald gebied.

Dan is er nog een derde punt: het Fenologieonderzoek.

In het begin van het jaar treft u vaak lijsten aan in "De Korhaan", waarin u gegevens wordt gevraagd over bepaalde soorten. Vult u deze lijsten alstublieft zo volledig mogelijk in, ook al heeft u niet van alle soorten gegevens. Zij kunnen van groot belang zijn om na te gaan of bepaalde soorten achteruit of vooruit gaan en in welk jaar dit begon. Heel vaak kan men uit dit soort onderzoekingen nagaan wat de oorzaak is en welke maatregelen genomen zouden kunnen worden.

Dit heeft alleen nut als een zo groot mogelijk aantal leden hieraan meewerkt.

Het vierde punt: we naderen zo langzamerhand weer de winter en veel leden met tuinen beginnen weer aan een voedertafel te denken.

Nu wilden wij u vragen: noteert u zoveel mogelijk wat er dagelijks zo op voederplank te zien is en stuur ons die gegevens toe. Vaak treft men in tuinen soorten aan, die men daar helemaal niet verwacht had. Een van onze leden doet zelfs in zijn tuin midden Hilversum aan ringonderzoek en treft dan soms vrij zeldzame soorten aan. Het is toch jammer dat dit soort gegevens verloren gaat. Stuur u ze ons a.u.b. toe!

Dan het laatste punt: U zult wel begrijpen, dat wij voor al deze activiteiten vrij veel medewerkers nodig hebben, niet alleen voor het veldwerk, maar ook voor het verwerken van alle gegevens, die wij hopen te zullen ontvangen.

Als u bereid bent om medewerker te worden van de Avifauna-commissie, geeft u zich dan op bij indergetekende. Zonder de medewerking van de leden kunnen wij niets tot stand brengen en kunnen wij ook niets doen om de natuurgebieden in het Gooi te behouden. Het hangt van u allen af!

En weest u vooral niet bang, dat dit werk voor specialisten is, want zo is het echt niet.

Namens de Avifauna-commissie,
de secretaris:

Ch.M. Steen,

Adr. de Ruyterlaan 139, Hilversum.

Baardmezen Tijdens de gezamenlijke telochtend van de commissie Zuidelijk Flevoland, zondag 11 oktober, werd langs de gehele Gooimeerdijk het geluid van baardmezen gehoord. Nadat de mist was opgetrokken kon ook iets aan de telling worden gedaan. Op sommige plaatsen bleek zich een concentratie van ongeveer 100 exemplaren voor te doen, waarvan steeds groepjes van tussen de 15 en 400 al roepend het luchtruim kozen.

Op dinsdag 13 oktober heb ik gepoogd iets nauwkeuriger het voorkomen van de baardmees rondom de gehele polder vast te stellen. De soort bleek zich vooral langs de Gooimeerdijk te hebben geconcentreerd. Ik schatte het aantal op 1500 in totaal. Langs de Eenmeerdijk lieten zich eveneens enkele groepjes zien. Langs de Knardijk was het aantal groepjes kleiner, terwijl het langs het Oostvaardersdiep bijzonder moeilijk was het voorkomen van de baardmees vast te stellen. Hoe te denken over een aantal van 2500 voor de rand van de gehele polder? Te laag of soms te hoog?

Jl.B.

En steeds meer verkeersslachtoffers!!!!!!

De borden "Pas op! Vogels!" langs de nieuwe weg van Muiderberg naar Lelystad zijn daar stellig met de beste bedoelingen geplaatst. Zoals echter zoveel borden, worden ze door een belangrijk deel van het publiek genegeerd. De resultaten zijn er dan ook naar!

Reeds vaker zijn in dit blad de vele slachtoffers onder de vogels gesignaleerd. Meestal betroffen dit dan de grotere, meer opvallende vogels, zoals b.v. de meerkoeten.

Voor het vaststellen van de kleinere slachtoffers is het meer minutieuze onderzoek van een voetganger nodig. Op 29 augustus jl. heb ik daarom tezamen met de heer en mevrouw Vlaanderen een tocht gemaakt met dit "sterk verouderde vervoermiddel"

vanaf het gemaal Block van Kuffeler in de richting van de brug bij Muiderberg over een afstand van circa 13½ km. Weg en berm werden in hoofdzaak aan één zijde afgezocht (in verband met de uitlaatgassen aan de andere zijde!), zodat het totale aantal slachtoffers stellig nog hoger moet liggen dan de opgave die wij hierbij verstrekken.

Vele restanten waren al één of enkele maanden oud of geheel vernield door bermmaaimachines. Andere vogels waren kennelijk korter geleden als slachtoffer gevallen.

Hier volgt de lijst:

10 kokmeeuwen (2 adult), 8 spreuwen (1 adult), 7 postduiven, 5 meerkoeten, 5 boerenzwaluwen (juv.), 3 ratten, 2 oeverzwaluwen, 2 wilde eenden (vrouwen), 2 Kieviten, 2 hazen, 1 gierzwaluw, 1 veldleeuwerik, 1 witte kwik, 1 tapuit, 1 kleine plevier (juv.), 1 fazant (kl.juv.), 1 onbekende waadvogel (waarschijnlijk kempaan). Totaal 53 slachtoffers.

J. Walters
Vespuccistraat 83 III,
Amsterdam.

REDACTIE: Dank voor opgave. Wij verwijzen echter graag naar artikel in de Korhaan van 1-1-1970 inzake het voorstel van de heer D.A. Jonkers om dergelijke onderzoeken regelmatig en meer gecoördineerd te gaan doen. Stellig zouden we daarmee een belangrijk stuk bewijsmateriaal in handen krijgen, dat voor de toekomst bijzonder nuttig kan zijn, als we hier eens iets aan willen doen. Dus wie in dit opzicht met een idee zit, die meldt dit aan onze redactie. Graag niet op zijn beloop laten!

Overigens, een max.snelheid voor auto's helpt alleen maar in schijn, omdat vrijwel iedere automobilist de gewoonte heeft toch harder te rijden, behalve, zo mogen we aannemen: de vogelvrienden. Maar voor dat soort mensen gelden die waarschuwingen niet in de eerste plaats!

"De Zaanstreek II"

Het Natuurbeschermsplan voor de Zaanstreek, uitgegeven door de vogelbeschermingswacht "Zaanstreek", zal stellig een zeer waardevolle bijdrage kunnen zijn naast de bestaande plannen over de toekomstige ontwikkeling van de Zaanstreek, als we uitgaan van de mededeling, dat met dit plan de nadruk gelegd wil worden "op punten, die in de tot nu toe openbaar gemaakte plannen niet of nauwelijks naar voren zijn gekomen". En welke zijn deze punten.

Historie

Men grijpt een 7000 jaren terug in de wordingsgeschiedenis van de Zaanstreek. Er bestond een soort Waddengebied, waar het vrije spel van eb en vloed, de wind en zeestromingen zeer vele variaties van grondafzettingen in zand, zavel en zuivere zeeklei deden ontstaan, die vandaag de dag in metersdikke lagen nog terug te vinden zijn. In de latere brakwaterperioden ontstonden achter de gevormde duinen de uitgestrekte veenmoerassen en moerasbossen, met daartussen de meren en plassen, onderling verbonden door duizenden stroompjes, waar van tijd tot tijd de vernielende zee dan weer verandering in bracht. Er ontstond een soort cyclus in de strijd van de zoetwatervegetatie om zich staande te houden tegen de kustdoorbraken en het zoute geweld van de zee. In de meer gunstige perioden, zo lazen we, waren het in het begin van onze jaartelling de agrarische pioniers, die op de zavelige oeverwallen tussen de kreken een woonplaats zochten. Ze moeten het die eerste tien eeuwen wel bijzonder moeilijk hebben gehad, omdat de agressieve zee bij Petten nog altijd vrij toegang had tot dat enorme wijde haf, dat achter de duinenrijen was ontstaan en maar zeer traag bezig was om dicht te slibben. In die eeuwen ontstond een brakwaterveenontwikkeling en op meer blijvende hogere plaatsen de zoetwaterveenvegetatie. Zo omstreeks het jaar 1000 begon de invloed van de mens mede vorm aan het landschap te geven.

De leefbaarheid

De basis werd gelegd voor een leefbaar landschap. Men begon het veen te ontginnen. Afwateringssystemen ontstonden en de kolonisten begonnen, terecht, hun woonplaatsen veilig te stellen. Er ontstonden veendorpen. De Zaanstreek begon te ontwaken uit de grillige greep van het oergeweld. Waterschappen ontstonden en de controle op de dijken en polders bleek een eerste voorwaarde te zijn. Tenslotte werden stuk voor stuk de grote meren drooggelegd en de zee voorgoed buitengaats gehouden. In die eeuwenlange strijd tegen en met het water hebben de molens onschatbare diensten bewezen.

We zien, dat medio de 19e eeuw de Zaanstreek, toen de omringende meren land geworden waren, meer zijn huidige structuur kreeg, dank zij de waterstaatkundige aandacht en de instandhouding van weide - en hooiland, zoals dit ook thans nog grotendeels als een historisch geschenk voor ons bewaard is gebleven. We lezen over het unieke van het Zaanse veenlandschap, waar het oude spel van vorming van nieuw land en het afkalven van oud land in het brakwatergebied nog altijd te volgen is en er bijvoorbeeld nog sprake is van het bijzondere verschijnsel, dat elders niet meer kan worden waargenomen, namelijk veenvorming in brakwater. Uit natuurwetenschappelijk oogpunt, zegt dit plan, dient hiervan zoveel mogelijk behouden te blijven!

Monument

Wanneer in dit plan gesteld wordt, dat het niet de plaats is voor zeer uitgebreide beschouwingen, dan moet, dacht ik, toch wel gezegd worden, dat men er zeer wel in is geslaagd om zoveel raak-

punten op zo'n beknopte, maar overtuigende wijze aan de orde te stellen, dat dit m.i. zijn weerslag op de reeds bestaande plannen voor de Zaanstreek zeker niet zal missen. Men kan zich bv de vraag stellen, of het behoud van zo'n echt stuk oeroud Hollands landschap uit natuur-monumentaal en natuurhistorisch oogpunt gezien, niet minstens zo belangrijk is als het behoud van "onze" molens of typische Zaanse huisjes, die publiekelijk een heel wat minder specialistische en daardoor vlottere waardering ten deel vallen. Zo stelt bijvoorbeeld een archeologische rapportage, dat rekening gehouden zou moeten worden met terreinen, die sporen bevatten van prehistorische bewoning uit 5-6 eeuwen vóór onze jaartelling, wat van groot belang is voor de bewoningsgeschiedenis van Westelijke Nederland. Men vond aardewerk, dat verwantschap vertoont met de Zeyener-cultuur in Drente en vaatwerk, dat herinnert aan de oude Keltische kunstcultuur. Gesteld wordt bijvoorbeeld, dat het budget te klein is om de voorgestelde archeologische monumentenlijst-Assendelft zeker te stellen.

De oudste Romeinse vondsten van West-Nederland liggen juist in dit Zaan-gebied, waar prof. W. Glasbergen, aldus het plan, onderzoekt, in hoeverre een oud étappekamp een onderkomen is geweest van de Romeinse veldheer Germanicus. Het zijn allemaal maar grepen uit meerdere argumenten om het behoud van de Zaanstreek. Zoals wordt genoemd het oude kreekkruggengebied, waarschijnlijk daterend uit de duindoorbraakperiode bij Castricum van vóór onze jaartelling. Er liggen in de Zaanstreek nog vele vraagtekens in de schoot der aarde verborgen, waardoor het zich laat begrijpen, dat massabebouwing en toenemende industrialisatie gevaarlijke tegenpolen zijn.

Voor de vogelrijkdom aldaar - het kan moeilijk anders - was er een hoofdstuk apart!

Samenspel

Het plan erkent de toenemende noodzaak voor recreatie in de Zaanstreek. De economische ontwikkeling, werktijdverkorting en daardoor de groter wordende greep van de massa op resterende ruimten buiten de woongebieden, het zijn feiten waarmee men rekening wil houden. De uitgebreide vogelweidegebieden geven wellicht hier en daar scelaas voor massarecreatie, zoals dit in de bestaande plannen - Jagersveld en Twiskepolder - al zou zijn aangegeven. Een voorbeeld. Binnen de weidevogelgebieden moet thans al rekening worden gehouden met een botenverhuur van 25-30 duizend bootjes per jaar! En men stelt, dat deze gebieden in de toekomst tóch gelegenheid bieden aan een veelvoud van dit aantal, zonder dat daarbij het karakter van deze streek wordt aangetast. Voorgesteld wordt, door aanleg van voet- en fietspaden de gebieden aan de randen toegankelijker te maken om dit recreatiegenot tegemoet te komen, zonder de rust in de gebieden te verstoren.

Aandacht wordt besteed aan de sportvisserij, als recreatievorm. Elfduizend visvergunningen, vorig jaar in de Zaanstreek uitgereikt, dat zegt toch wel wat. Er is een opsomming gegeven van de daar voorkomende vissoorten. En natuurlijk komt dan de watervervuiling in het geding.

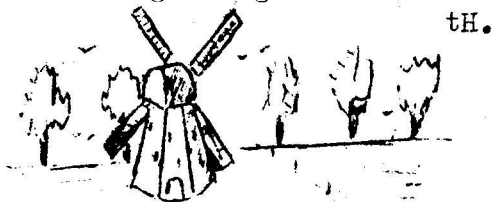
Zorgen

In de bestaande plannen wordt gepleit voor vestiging van omvangrijke zware (basis)-industrie, chemische en petrochemische industrie. Men vraagt ruimte voor secundaire industrie. En wanneer deze plannen werkelijkheid zouden worden, zullen de unieke zoetwatervis- en vogelgebieden ophouden te bestaan. Men ziet dit alles met grote zorg tegemoet. Het Zaanse landschap zal veranderen. Alternatieven als de bekende groenstroken en hier en daar wat streekbos worden armzalige en dure oplossingen genoemd. Bovendien meent men, dat de recreatieve sportvisserij, door de regering als van groot belang erkend, dan in het Zaan gebied de genadeslag wordt toegeëind. De bestaande plannen acht men ook op deze punten niet voldoende doordacht en met klem wordt aangedrongen om tot herzieningen over te gaan.

Zo ook milieuhygiëne, die men voor de Zaanstreek moeilijker ziet liggen, als de bestaande plannen niet worden gewijzigd. Men pleit voor schone en

arbeidsintensieve industrieën en sanering van de bestaande industrieën. De Zaanstreek wil men behoeden voor mensenpakhuizen. Een maximum van 165.000 inwoners voor de Zaanstreek vindt men voor de toekomst nog verantwoord. Wat daarboven ligt tast het welzijn van de mens aan, de natuur en het omringende cultuurlandschap.

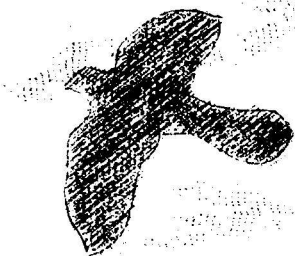
Een aantal stedenbouwkundige aspecten en cijferwerk, hoe belangrijk voor de Zaanstreek ook, zullen we hier buiten onze aandacht houden, maar wel hopen, een volgende keer te kunnen besluiten met het pleidooi om het voortbestaan van het unieke planten- en vogelleven, in dit magnifieke natuurbeschermingsplan voor de Zaanstreek ter beoordeling voorgehouden.

NOTITIES !

Wij beginnen met een rubriek: NOTITIES. Deze kunnen worden ingezonden bij: Jan van der Geld, Lange Heul 59, Bussum. Tel. 12531. Zo mogelijk zal hij uw notities van enig commentaar voorzien. Wij hopen, dat velen van u gretig gebruik zullen maken van deze mogelijkheid om uw ervaringen met de vogels aan ons door te geven en zo wenselijk er vragen over te stellen. Misschien geeft onderstaande al aanleiding tot vragen?

Sperwer

Een paar maanden geleden sprak ik iemand, die zeer frequent het Spanderwoud van de gemeente Hilversum bezoekt. In de winter van 69/70 vond deze man twee Sperwers, op een afstand van circa 50 m uit elkaar. Het merkwaardige was bovendien nog, dat beide Sperwers in Finland geringd waren metopeenvolgende nummers!

Oeverloper

Elke steltloper heeft meestal een kenmerkend voedsel-zoekgedrag. Een soort, die zich niet zo gemakkelijk laat bestuderen is de Oeverloper. Bij het voedselzoeken rent hij meestal een stukje en staat dan plotseling doodstil. Meestal ziet hij dan een insect. Hij staat dan één seconde stil, met de kop gestrekt in de richting van de prooi. Dan schiet de kop naar voren en is de prooi verdwenen. Daarop begint de cyclus weer van voor af aan.

HOE ZIT DAT?

Aalscholvers moeten regelmatig hun verenpak drogen, alvorens ze weer te water gaan. Omdat ze hun veren niet vettig houden, zoals eenden e.d., moeten deze worden gedroogd. Maar als het nu eens enkele dagen regent, wat dan? Wie kan me hierover inlichten.

Een hitte-bestendig pak?

Wanneer 's winters besarbeders grote vuren stoken als ze takken moeten opruimen, krijgen ze vaak bezoek van een Roodborst. De takken die verbrand worden scheuren vaak en dan komen er wel insecten vrij. Ook rond de vuren komen door de warmte veel insecten te voorschijn. Het Roodborstje eet ze graag op.

Het meest wonderbaarlijk is echter, dat het Roodborstje op de uitstekende takken, die in het vuur liggen, gaat zitten. Soms blijft ze daar wel een

dertig seconden zitten! Nu kunnen we zeggen: "Gelijk heeft ze, lekker warm." Maar de mensen kunnen het vuur niet dichterbij dan anderhalf tot twee meter naderen. Binnen die afstand beginnen hun haren bijna te verschroeien. De Roodborst echter zit soms op 50 centimeter van zo'n vuurhaard!

Biddende Wielewaal

Van enkele vogels is bekend, dat ze bidden voor het eten. Het is veelal bekend van de torenvalk en de ruigpootbuizerd. Ook de visarend kan het prachtig doen. Dat de Wielewaal het doet zal minder bekend zijn. Misschien, omdat deze vogel normaal toch al niet zoveel wordt gezien.

In 1964 was ik in Ankeveen bezig met hooiwerkzaamheden. Midden in het perceel hooiland lag een dichtgegroeid slootje van ongeveer veertig meter lang. Het meest nabijgelegen elzenbos was ongeveer dertig meter verwijderd. Wanneer ik rijdend op de tractor aan de einden van het perceel kwam, vloog de vogel, steeds een mannetje, boven het slootje. Na enige tijd "bidden" dook hij tot vlak boven de begroeiing en steeg dan direct weer op. Meteen daarna stond hij opeens weer te bidden. Als ik naderbij kwam, verdween de vogel naar het bos. Ik heb dit gedurende twee opeenvolgende dagen (met fraai zomerweer) zeker twintig maal waargenomen.

J.vd Geld.

Uit andere bladen

De Wulp, periodieke informatie van de Vereniging voor Vogelbescherming, 's-Gravenhage.

In "Birds", het orgaan van de Royal Society for the Protection of Birds, werd gelezen:

DOOD op een eiland

Zeven miljoen vogels vinden elk jaar de dood op het eiland Cyprus. Zonder onderscheid worden de vogels met katapults en geweren afgemaakt. Miljoenen worden er op lijnstokken gevangen. Cyprus, dat in het uiterste Oosten van de Middellandse Zee is gelegen, is een rustplaats voor miljoenen vogels uit Europa en Azië gedurende de trek naar en van hun broedplaatsen. Helaas blijkt het een triest einde van hun omzwervingen te zijn. Van het enorme aantal slachtoffers, dat ongeveer 101 soorten omvat, bestaat meer dan de helft uit Braamsluipers, Zwartkoppen en Tjiftjafs.

Er valt nog heel wat te doen op het gebied van vogelbescherming!

Vogeljaar, jrg. 17, nr. 6.

Triest

Even een kort inzicht van nu en vroeger, wat onze ooievaars betreft. Uit een tabel een paar gegevens:

Geboorte van ooievaars per provincie.

<u>Groningen</u>	<u>Friesland</u>	<u>Drente</u>	<u>Overijssel</u>	<u>Gelderland</u>	<u>Utrecht</u>
1939 - 98	1939 - 168	1939 - 185	1939 - 85	1939 - 99	1939 - 29
1969 - geen	1939 - 3	1969 - 5	1939 - 3	1939 - 2	1969 - geen
<u>N-Holland</u>	<u>Z.Holland</u>	<u>Zeeland</u>	<u>N.Brabant</u>	<u>Limburg</u>	
1939 - 6	1939 - 64	1939 - geen	1939 - 89	1939 - geen	
1939 - geen	1939 - 10	1939 - geen	1969 - 8	1939 - geen	

Totaal aantal jongen in 1939 - 823, in 1969..... 31 !!!

Aantal door paren bewoonde nesten in 1939 - 316, in 1969..... 19 !!!

Trefpunt, uitgave Min. van C.R.M.

Op een los uitgescheurd blad lees ik nog het volgende:

"Nederland heeft de paradoxale eer het dichtstbevolkte mensenland en het dichtstbevolkte winterganzenland te zijn. In ons land verblijven tegenwoordig ongeveer honderduizend ganzen. Waar komen deze vogels vandaan? Uit Noordwest-Siberië, Noord Rusland, Noord Scandinavië, Nova Zembla en Spitsbergen. Nergens anders komen zulke concentraties voor als thans in Nederland. Het is hun laatst mogelijke wijkplaats. We zijn voor het behoud daarvan ook aan andere landen verantwoordelijk. Ganzen zijn Europese vogels, met een fantasievol verleden.

Van de Brandganzen overwintert hier meer dan de helft van de wereldpopulatie, nl. 20-25.000 vogels. Ze doen dit juist in de polders rond de Lauwerzee. Wat daar gebeurt, het grootse waterstaatkundige werk, kan met goed samenspel behouden blijven en zonder dit samenspel dodelijk zijn: voor het voortbestaan van meer dan de helft van alle brandganzen op de wereld.

Tot de ganzen die hier overwinteren behoren ook minstens 60.000 kolganzen uit het gehele westelijke deel van Eurazië."

Aldus prof.Voous.

Misschien wéér eens reden, de nadruk te leggen op de ganzenvangsten in het noorden van ons land, wat voor een vogelland als het onze dan toch maar een kwalijk zaak is.

De Pieper, vogelwerkgroep N.H. Noorderkwartier, 9e jrg, no. 5.

Koos Jonker schrijft over "kletsende" koeten. Voor wie het dus nog niet wist:

"Op een mooie dag in mei hoorde ik aan de oever van een vaart steeds "kletsen". Een geluid, dat eerst niet thuis was te brengen. Het leek op vissen, die uit het water opsprongen, maar daarvoor was het te regelmatig. Het bleek tenslotte een meerkoet te zijn naast het nest, die op een natte steen voortdurend een poot liet neerkletsen, wat een tamelijk verdragend geluid veroorzaakte. Als je dat een keer gehoord heb, ga je onwillekeurig denken dat die koet jeuk aan zijn poot had. Later bleek, en dat kostte heel wat uurtjes, dat dit gedrag bij de balts behoort. De eerste keer was het een steen, die toevallig "bij de poot" was. Aanvankelijk leek het, dat alleen de linkerpoot hiervoor gebruikt werd. Later heb ik koeten gezien, die links en rechts "kletsten".

Het zijn ongeveer vijf klappen achter elkaar, dan even rust en vervolgens weer vijf klappen. Tot nu toe heb ik het alleen het mannetje zien doen, wat overigens pas is vast te stellen, als de koet zo vriendelijk is ook geluid te maken. Het geluid van het mannetje is de hoge "piek" en van het wijfje de harde "kleuw".

Het Vogeljaar, aug. 1970

Casarca's in de duinen van Noordwijk. De heer A. Cramer schrijft, dat bij inventarisatie vorig jaar op 29 maart 1969 twee vliegende casarca's werden waargenomen. Nadien werden ze regelmatig gezien, zowel vliegend als pleisterend. Het bleek een paar te zijn. Vrij schuw en tot 30-50 m te benaderen. Goed kenmerk bleek de dunne zwarte ring om de hals bij het mannetje. Ook de zeer lichte kop van het vrouwtje werd waargenomen. Aanvankelijk werd aan ontsnapte vogels gedacht. Begin mei werden de meldingen minder en er kwamen tenslotte berichten, dat men alleen het mannetje nog maar zag. Tot men op 31 mei 1969 opeens beide vogels ontmoette, met zeven jonge casarca-eendjes achter zich aan, op een rijwielpad in de duinen!

tH.

NAAR DE VOGELS (en zoon) VAN ZUID-SPANJE

Van 20 tot en met 27 september

Het huisverslag van de eerste buitenlandse VWG-reis

De heer F. Gipon sr., had ons enthousiast gemaakt. De laatste dagen van september doorbrengen in Zuid-Spanje? Als het land kaal en dor is en de vogels reeds op weg zijn naar Afrika? Hij hield voet bij stuk. Arrangeerde als VWG-lid een attractieve vliegreis naar Malaga inclusief drie auto's en hotelaccommodatie in de omgeving van Tarifa en garandeerde een aantal vogelsensaties. "Voor de gieren en arenden moet je in het najaar gaan" was zijn op ervaring gestoelde conclusie. Nog eens negen VWG'ers werden er door verleid. Zij hadden allen nog een weekje vakantie over. Voorts sloot zich een dames-lid van de VWG-Amsterdam aan en niemand had bezwaar tegen completering van het twaalfstal door de als reisleidster ervaren verloofde van de heer Gipon jr.

De familie was compleet voor de eerste buitenlandse VWG-reis en zij bestond uit de echtparen Blonet, Bos en Nebbeling, de dames J. Koeslag, J. van Vliet en E. Viehoff en de heren F. Gipon sr., P. de Jong en F. Gipon jr. Na wederzijds terreinverkennen was het "gemeneer en mevrouw" van korte duur. Er ontstond een ander spraakgebruik en op de late avond als "Rosé" en "Sangria" iets bijdroegen tot het verhogen van de stemming, werden de onderscheiden personen als volgt aangeduid: "Ome Giep", Neef Neb", de "Blonetjes", zuster Jo, broeder Peter en Fek (wiens naam een spraakgebrek moet zijn) en zijn knuffeltje Ellen. Voeg er nog enkele dames aan toe en de scribent met ega, en het aantal bedraagt weer twaalf.

Op zondagmorgen 20 september loodste de heer Gipon ons behoedzaam naar de pier waar de "Feyenoord" wachtte. De caravelle dook de mist in en dat was toen reeds symbolisch voor de latere daden van het voetbalteam waarnaar de kist was genoemd. Een optimist verwachtte bij de Spaanse grens een escorte van monniksgieren. Hij kreeg zijn zin maar zou op deze vogels wel enige dagen moeten wachten.

Spanje begon op het vliegveld van Malaga met degelijke boerenzwaluwen en dat was een sympathiek, een beetje Hollands comité van ontvangst. Drie auto's, welke ons voor de rest van de week terzijde zouden staan in de jacht met camera en kijker op vogels, stonden reeds gereed. Helaas, na 70 km dreigde een débâcle. Het voorste voertuig met de reis leider achter het stuur, sleepte zich voort met een bengelende uitlaat. Toen het vuur uit het ijzer sloeg, schoten de ogen van de chauffeur vonken. Hij liet het gezelschap achter bij de koffie van Marbella om alleen voor een inruil terug te keren naar Malaga. Wat zich daar heeft afgespeeld vermeldt de historie niet, maar laat zich wel raden....

Het was de eerste keer dat de "touroperator" ons zou verbazen om zijn spirit en ongelooflijke conditie. Het zou niet de laatste keer zijn. Kort tevoren had hij ons op sleeptouw genomen, nog met de vliegreis in de benen, het dal van Artola in. Onderweg alsmaar volgelingen verliezend.... Maar er vloog een buizerd.....een havikarend en..... een dwergarend. De energie keerde terug en na de eerste picknick was een ieder bereid tot verdere avonturen. Al beet men de tanden stuk op de broodjes, welke later verkruimeld door rode mieren naar onbestemde verten werden getransporteerd.

Wat een begin van zeven dagen vogels kijken. En nog voordat het Balcon de España was bereikt, waren er drie Adouins meeuwen gezien, hangend boven de zee. Wat een land.

De excursie-boss had ons gieren beloofd en de eerste volle dag gingen we ze zoeken. Al behoefden we niet ver te gaan. Drijvend in het water van het kostelijke zwembadje of liggend op de zonnebedden, zag je ze soms plotseling boven je verschijnen. Zo aanschouwden de dames, die thuis bleven, vrijwel dagelijks gieren en arenden en eenmaal een vlucht van niet minder dan 65 coievaarders.....

Alles vanuit het hotel-motel met zijn bungalowachtige appartementen, met zijn restaurant en bar, met de galerij voor een late zit onder de heldere sterrenlucht en met de Spaanse boys, die je "goedemorgen, meneerrr" wensten op een toon of zij een liturgisch gezang aanhieven.

Naar de gieren dus, twee kilometer voorwaarts en acht kilometer achterwaarts. Het bergland in. Er waren gieren, bij tientallen; wij vielen schier achterover van verbazing: twee soorten gieren, drie soorten arenden en verder buizerden, haviken en valken. In jeugd- en overgangskleden, volwassen en stokoud. Wij steunden om een handleiding van alle roofvogels en gieren in Europa in alle kleden en in alle maten. Wij twijfelden en wij zochten..... maar waar zelfs een Voous aarzelt, hoe moeten wij ons dan voelen. We zijn er toch uit gekomen en daarover elders meer.

Het heeft geen zin alle vogelvreugden van alle dagen weer te geven. Daarvoor zijn serieuzer gestemde verhalen nodig. Er waren andere bijzondere feiten, zoals op de dag, dat wij de opgraving van een Romeinse stad bezochten. Een plaatselijke schone meldde zich als gids en verbood het gefotografeer. Op een niet mis te verstane wijze al waren er uitsluitend woorden Spaans bij. Een andere taal sprak zij niet, zelfs geen Fries zoals een lid van het gezelschap teleurgesteld vaststelde. De rondleiding mag aanbevelenswaardig worden genoemd voor toeristen in het bezit van het certificaat "trim u fit".

De dag daarop bracht het wonder van de onverstoorbare vrouw. Eén momentje liet het geheugen "oom Giep" in de steek. De stoet belandde op welhaast onbegaanbare wegen. Een van de vehikels hijgde amechtig na een disselakker te hebben "omgeploegd" en een duik te hebben genomen in een poel met water waaruit het drab hoog opgolfde. Was het een wonder, dat het voertuig zich steunend voortbewoog en zich liet duwen als de heuvel te stijl werd? De drie mannelijke inzittenden hadden slechts oog en oor voor het kwijnend voortbestaan van de wagen. Het ging hun op dat moment te ver, dat de enige dame aan boord plotseling uitstapte en zich verder in gejubel uitliet omtrent enkele honderden valse gieren. De vogels hingen bwingloos boven een bergdorp waar zij met kennelijk veel behagen de lucht opsnoeven van een afgrijselijke mestvaalt.

Even plotseling als de F 148 zich tegen het onbestendig bestaan had verzet, onderwierp hij zich weer verder aan de grillen van het gezelschap. Heb overigens dank heer Gipon voor de misser: daaraan danken wij immers de enige ontmoeting met de zwarte tapuit.

Na verrukkelijke maaltijden was het doorgaans goed drinken. Het bood de gelegenheid tot enig gepraat over andere zaken dan die van ornithologische aard. Bovendien viel er een en ander te herdenken zoals een eenjarige vriendschap en de stemming steeg soms zeer hoog. Het werd wel eens erg laat, maar met een opmerkelijke fitheid was eenieder de volgende ochtend weer present. De ogen waren wagenwijd geopend toen de drie- tot vierduizend koereigers de slaapbomen in Algeciras transformeerden tot reusachtige bloeiende magnolia's, of de Jan van Genten als trillende speren in een weke bodem, het zee-oppervlak doorkliefden.

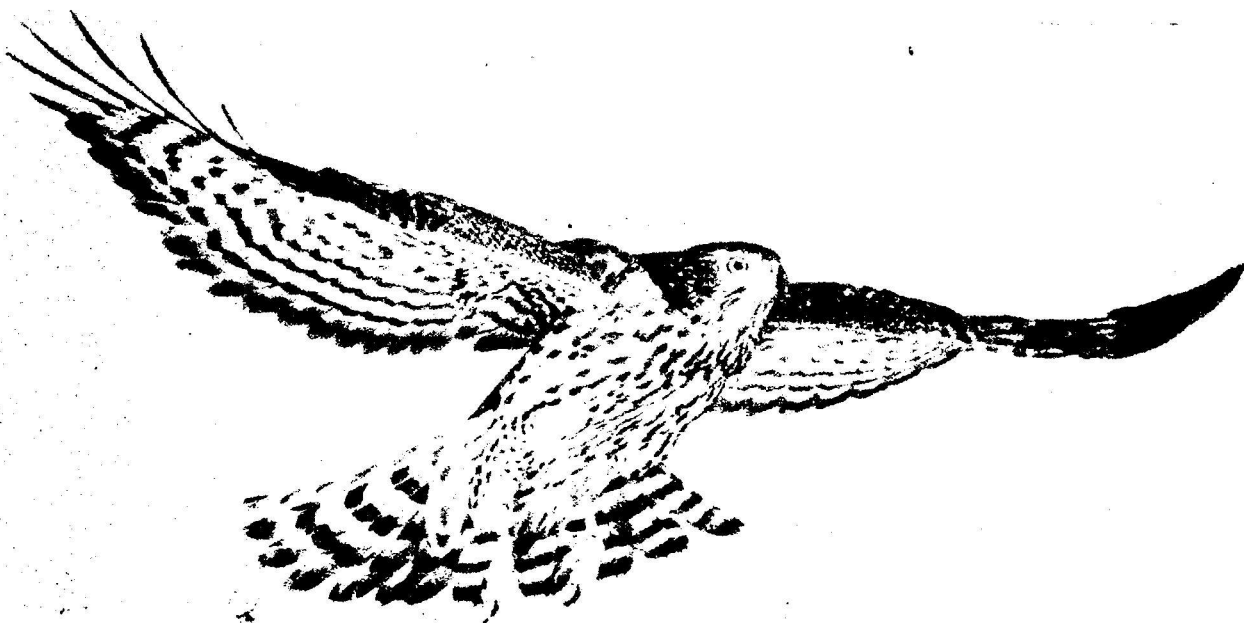
Schelpensoep.....een bord vol schelpen.....

De kiespijn: "neef Neb" wist een oplossing. Er verbleef in het hotel een tandarts in ruste, die op dat moment eveneens reeds rustte. Niettemin ging de pyama uit en werd de instrumententas gehaald. Dat buitenkansje liet de man zich niet ontgaan.... De 72-jarige ex-Amsterdammer, woonachtig op de Canarische eilanden, bekeek met een tevreden grijns de mond en stelde vast, dat de zieke kies eruit moest. Hij zocht reeds ijverig tussen de berg gruwelinstrumenten naar hamer en nijptang.... gelukkig liet hij zich vermurwen tot het niet verder gaan dan het maken van een gat. De goede man boorde knorrend van plezier en bereikte dat de kiespijn over ging.

Een incidentje, dat de stemming niet kon deren, evenmin als de van alle kanten met zand en steenslag versperde wegen toen de fanatieke vogelgroep nog eens naar het stuwmeer wilde gaan om er te kijken naar de arenden en gieren en de op de eerste dag niet gedetermineerde eenden.

Zondagmorgen heel vroeg klonk de reveille. Er wachtte een lange, warme rit naar Malaga. Na drie uur vliegen al weer terug op Schiphol. Temidden van de Kieviten en torenvalken, die de landingsbaan markeerden.

"Oom Giep, tot volgend jaar! "

Uit: Purnell's Encyclopedia of Animal Life

havik
(Accipiter gentilis)

DE KOEREIGERS VAN ALGECIRAS.

Een slaapzaal met drieduizend gasten.

De koe-reigers hebben ons hart gestolen. Wat een kostelijke dieren!

Tijdens ons verblijf in Zuid-Spanje hebben we ons best met deze vogels vermaakt, die soms als oude, grijze mannetjes met ronde ruggetjes, bedachtzaam rondstapten tussen de kudden vee.

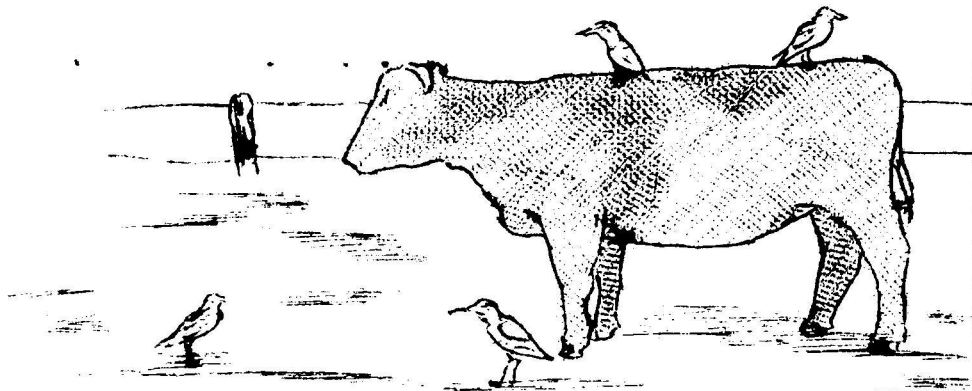
De kleine witte vogels, zo groot misschien als een kip, waren niet kieskeurig in de keuze van hun "melkkoetje". Ze hielden zich even rustig op bij de jonge fokstieren als bij enkele kleine kudden paarden.

Bijna elke koe, stier of paard bleek haar of zijn eigen reiger te hebben. Als een koe zich langzaam grazend over de dorre vlakte voortbewoog, stapte de koereiger met zijn uitverkoren gezelschapsheer of -dame mee. Soms vlak voor de voorpoten, onder de kop, of -als de grote reus stilstond- even pauserend tussen de vier poten. Je zag ze nooit met elkaar kibbelen of elkaar vliegen afvangen. De koereigers gedroegen zich steeds waardig, vooral als ze als een archaische vorst op een kameel, op de rug van het vee hadden plaats genomen en meesjokten

Ze balanceerden op staande en liggende dieren, af en toe wat pikkend, vermoedelijk horzels en andere hinderlijke insecten. Het was te zien: de koereigers werden geaccepteerd door de kudden. Er was geen koe, die zich in het hoofd haalde de vogels op zijn rug of top (!) als een lastig insect weg te jagen. Want de koereigers namen ook plaats op de koeiekkoppen en presenteerden zich tussen de horens als een vorst op een troon.

.....

In Algeciras wees onze reis leider ons op een aantal hoge maar kale bomen in een tuin, vlakbij de haven. De eigenares van het huis, een gravin, wil dat de dode bomen blijven staan. De koereigers hebben hier altijd geslapen en dat moet zo blijven. De koereigers in de slaapbomen behoren bij de havenstad zoals de blauwe reigers bij de Amsterdamse Middenweg. Niemand kijkt er meer van op. De Spaanse gravin verdient de lof van de gehele Europese vogelbescherming. Wie wil zo'n stinktroep in zijn tuin? Want ook koereigers zitten niet stil

Een slaapzaal voor meer dan drieduizend gasten!

Wij zijn er een avond gaan kijken. Eerst op een afstand toen de kale bomen hier en daar begonnen te "bloeien". Om half zeven 's avonds gingen de eerste vogels naar bed. In kleine groepjes betraden zij het slaapvertrek. Er volgden steeds meer en de groepen werden steeds groter. Bij honderden kwamen nu de witte reigers aangevlogen. Wij probeerden ze te tellen en kwamen tot een totaal van tussen de drie- en vierduizend exemplaren!

Steeds dichterbij komend stonden we tenslotte naast de tuin, bijna onder de bomen en konden de reigers horen babbelen. Geen gekrijs, maar ook hier een beheerst gesnater, een soort gekokkel en gelet op het massale gekwebbel viel er over en weer heel wat te vertellen. Er werd ook geen ruzie gemaakt over de zitplaatsen. De reigers met de gelige vegen over het witte verenpak streken neer zonder in verzet te behoeven te komen tegen een opdringerige buurman of buurvrouw.

Wij waren verrast plotseling een kleine zilverreiger met een groep mee te zien vliegen en verwachtten nog wel enkele andere surprises. Die kwamen na ongeveer drie kwartier kijken en luisteren en het dichtknijpen van de nous, want de stank die de haven van Algeciras hier produceert is bijna ondragelijk.

Plotseling doemden drie lepelaars op, in formatie, die ook wel even een plaatsje meenden te mogen innemen temidden van de inmiddels meer dan drieduizend koereigers. Er ontstond nu een merkwaardig spel, dat wij een half uur lang, totdat de duisternis het verder bijna onmogelijk maakte, konden volgen. De lepelaars werden niet geaccepteerd! Ze kregen geen kans neer te strijken tussen de witte plukken veer in de steeds maar voller wordende bomen. Soms alleen en soms in formatie, poogden de lepelaars de barrière te doorbreken. Helaas was het niet mogelijk om waar te nemen wat zich achter de takken afspeelde, maar na elke "stormloop" kwamen de lepelaars vrij snel elk afzonderlijk achter de bomen te voorschijn. Ze kregen dan ieder een koereiger als bewaking mee. De garde-officier vloog net zolang mee tot de lepelaars in de verte waren verdwenen. Een poosje later keerde het hardnekkig volhoudende trio dan weer terug om wederom een vergeefse poging te doen om een plaatsje te verwerven op het matras van het koereigersbed. Door tussen een nieuwe groep koereigers in te gaan vliegen poogden ze alsnog binnen te glippen; zonder succes, want de koereigers herkenden de lepelaars uit duizenden.

Vlak voordat we zouden vertrekken, zagen wij al van heel ver een grotere reiger verschijnen temidden van de zoveelste vlucht "Hérons garde-boeuf" zoals de Fransman wat moeilijk zegt tegen de reiger die de os "bewaakt". Twee grote bengelpoten stak hij naar voren om pardoes in te vallen tussen de koereigers. In een flits zagen wij de kleur: een purperreiger. De reiger, die hoe verschillend ook van grootte en kleur, door zijn familie werd "binnengehaald"; Ardea (purperreiger), Ardeola (koereiger). Een lepelaar is immers per slot van rekening maar een lepelaar

Jl.B.

Van half acht tot negen 's morgens
posten op de pier van Tarifa

Op donderdagmorgen 24 september zat ik ereloge. Ik had mezelf verankerd tussen de stelling van het havenlicht en de betonnen rand van de oostelijke pier van het haventje van Tarifa. Hoe hoger de zon steeg, hoe beter het zicht werd op de "Straat van Gibraltar". Ik had een vrije doorkijk met op de achtergrond de vage contouren van het Afrikaanse Atlasgebergte. Tegenover mij rechts, lag een vlakke rots in "zee" waarop militair Spanje zich had genesteld; met op de uiterste punt een hoge vuurtoren. Wat zou ik daar graag hebben gezeten, want daar, in het verlengde van die toren, speelde zich een en ander af

Boven de op wacht staande kadetten van de marine, krijsten nog enkele late gierzwaluwen, toen ik met de auto het haventerrein opdraaide. Ik reed onder een ereboog van kleine mantel- en geel-voetzilvermeeuwen door om de uitkijkpost te bereiken. Ik kreeg geen tijd om te denken aan het koude en vochtige "zitvlak"; vanaf de rots weerklonk de melodieuze roep van een blauwe rotslijster, boven het water vlogen de lachsterns af en aan en onder mij langs flitsten groepjes drieteenstrandlopers en een enkele oeverloper.

Maar ik was gekomen voor de zeevogels en Allah was met mij. In het verlengde van de vuurtoren naar links werd een stroming zichtbaar. Het water was steeds in beroering en tientallen vogels dromden er samen. Plotseling werd al die drukte mij duidelijk toen ik steeds meer staart- en ruyvinnen door het water zag dansen: er zwom een school bruinvissen rond! Gedurende al die tijd, dat ik er zat, verbleef de school in de vermoedelijk zeer voedselrijke stroming. Ik schatte er minstens twintig exemplaren. Hoe hoger de zon steeg, hoe beter het zicht werd op het unieke tafereel: biddende, duikende, zomaar wat zwevende vogels boven de golvende vinnen en daar tussendoor kleine groepjes donkere, zwaluwachtige lichtgewicht. Ik telde en noteerde, greep vervolgens nerveus naar de handboeken en zag mijn vermoeden bevestigd

Laag boven het water dwarrelden kleine groepjes noordse bijlstormvogels dooreen, in totaal een twantigtal; broedvogels van de eilandjes in de Middellandse Zee.

Vermoedelijk had ik hier dus te maken met de ondersoort Puffinus, puffinus mauretanicus. Daarboven krioidden de meeuwen en sterns, de geelpootzilvermeeuwen en kleine mantelmeeuwen, veel lachsterns en een enkele dwergstern.

Vervolgens verschenen dertien Jan van Genten ten tonele. Draaiend en zwevend boven het water en regelmatig met samengeklampte vleugels als een vlijmscherpe speer het water doorklievend.

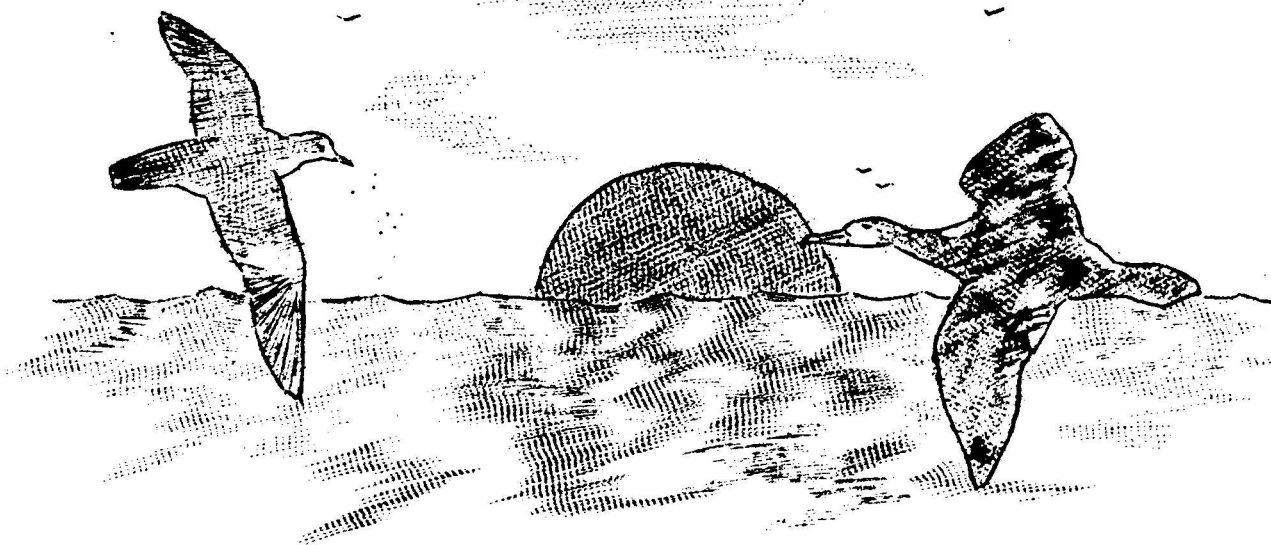
Het waren alle tweede- en derde jaars vogels.

In de verte doemden twee aalscholvers op, vermoedelijk kuifaalscholvers, eveneens broedvogels van de Middellandse Zeekusten. Wat laat kreeg ik daardoor wat overstekende roofvogels in de gaten, maar ik meende toch een buizerd en een visarend te onderscheiden. Hieromtrent geen zekerheid. Wel zeker was ik van de grote pijlstormvogels die ik inmiddels tussen de dansende ruggen van de bruinvissen zag doorzeilen. Ze kwamen niet gelijktijdig maar demonstreerden wel hetzelfde vliegpatroon: zes forse slagen en dan weer zeilen, soms naar links en naar rechts. Eén van beide vogels ging zelfs korte tijd op het water zitten; het moesten dus wel Kuhls pijlstormvogels zijn. Helaas bleven ze er niet lang.

Om half negen, toen de zon steeds feller scheen en het waarnemen moeilijker werd, liet ik het beton "los". Ik hield me nog even op met de "mantels" en de "geelpoten" om nog een kleine sensatie te beleven. Het "te-piet, te-piet" klonk wat ongepast in dit décor van tropisch schoon. Er meldden zich drie dwaalgasten: scholeksters !!!

Een ieder keek mij die avond (nacht) tevoren troebel aan toen ik na een stevige sangria-slok aankondigde dat ik de volgende morgen vroeg wilde gaan posten op de pier van Tarifa. Er zijn er die nog spijt hebben dat ze niet meegegaan zijn

Jl.B.

ROOFVOGELS EN GIJREN IN GROEPEN BIJEN

Tijdens de VWG-week van 20 tot en met 27 september in Zuid-Spanje (omgeving Tarifa), hebben de deelnemers tot driemaal toe op sensationele wijze kennis gemaakt met een grote, gecombineerde groep van roofvogels en gieren. Ook op andere tijdstippen werden kleinere groepen waargenomen. Een roofvogel of gier bleef zelden alleen! In de periode van de waarnemingen waaide er een harde oostelijke wind, door de Spanjaarden een Sahara-wind genoemd. Ook elders hebben wij de vraag gesteld of de bewegingen van deze groepen vogels beïnvloed plagen te worden door de wind.

Dat roofvogels gebruik maken van de termiek en ook bij harde wind kans zien vrijwel bewegingsloos in de lucht te blijven zweven en in elke gewenste richting te koersen, is een bekend verschijnsel. Hierbij kunnen zij zeer grote afstanden afleggen en voor de omgeving van Algeciras en Tarifa is Afrika met het zeer duidelijk zichtbare Atlasgebergte, bijzonder dichtbij (15 tot 30 km). Dit zou bijvoorbeeld de waarneming van de steppenarend kunnen verklaren.

Wij hebben later geprobeerd de samenstelling van de groepen te analyseren. Het ter plaats noteren van de waargenomen vogels en hun aantallen, was bijzonder lastig, zowel vanwege de sensatie van de waarneming zelf als van de grote verscheidenheid aan vogels in diverse variaties, waardoor primair aan het determineren werd gedacht.

Opvallend was, dat in twee gevallen ooievaars zich onder de rondbloeiende vogels bevonden en zich met het gehele gezelschap verplaatsten.

De volgorde van de nu volgende soorten is willekeurig:

- a. 21-9: boven het stuwmeer in de omgeving van Facinas:
plm. 25 vale gieren, plm. 5 aasgieren, plm. 5 zwarte wouwen,
1 rode wouw, 1 buizerd, 3 slangarenden, 3 dwergarenden
(1 donkere en 2 lichte variëteiten), plm. 5 torenvalken, 1 havik
en 1 keizerarend.
- b. 22-9: boven de hoofdweg tussen Tarifa en Facinas:
plm. 20 vale gieren, 2 aasgieren, 5 zwarte wouwen, 2 rode
wouwen, 1 wespandief, 1 havik, 1 buizerd, 3 torenvalken,
2 dwergarenden (lichte variëteit) en 1 steppenarend.
- c. 23-9: boven de hoofdweg tussen Algeciras en Tarifa, aan de baai
van Gibraltar:
1 slangarend, 7 ooievaars, 6 monniksgieren, 1 dwergarend
(lichte fase), plm. 10 vale gieren, 1 aasgier, plm. 3 toren-
valken, 5 zwarte wouwen en 1 steppenarend.

Een groep van plm. 100 vale en enkele aasgieren werd waargenomen op 22 september boven een bergdorp in de omgeving van Los Barrios. De vogels vlogen zeer laag boven een mestvaelt (gemeentelijke vuilnisbelt).

Een kleine groep roofvogels en gieren bevond zich 26 september opnieuw in de omgeving van het stuwmeer bij Facinas. Het zicht op de groep werd door kurkbodem waartussen wij ons op dat moment bevonden, ontnomen. Het ging opnieuw om gieren en wouwen, terwijl zich voorts drie ooievaars in dit gezelschap bevonden.

V: een mogelijkheid is ook, dat standvogels zich tijdelijk bij overkomende groepen aansluiten (wouw, valk, havik ?).

Lijst van vogels waargenomen tijdens een ornithologische reis naar:

Zuid-Spanje (omgeving Tarifa).

20 t/m 27 september 1970

De waarnemingen werden steeds gedaan bij uitstekend weer: zonnig en warm bij temperaturen oplopend tot 30 graden C. De eerste drie dagen van de week -21, 22 en 23 september- stond er een harde, oostelijke wind. Deze warme Saharawind had vermoedelijk invloed op de gedragingen van de vogels speciaal van roofvogels en gieren.

Op 24 september draaide de wind naar het zuidwesten om in kracht wat af te nemen. Er werd hierop een lichte trek merkbaar -ooievaars in vluchten langs de kust en overstekende (Tarifa, Bos). roofvogels-.

Er werd hoofdzakelijk waargenomen vanuit auto's. Door een tekort aan tijd beperkte de actieradius van de waarnemers zich tot het gebied langs de kust tussen Algeciras en Vejer en het direct daar achter liggende bergland.

De vogels aangegeven met een +, zijn slechts door één persoon waargenomen. De volgorde is volgens de Vogelgids, tiende druk, uitgave 1970.

Enkele notities bij de waargenomen soorten:

voor de waarnemingen onder de nummers 1, 2, 3, 4, 36 en 60 zie ook het verslag van Bos, "Anderhalf uur uitkijken over een Straat".

3. Jan van Gent. Opmerkelijk was het voorkomen van vrijwel uitsluitend tweede- en derdejaars vogels.

6. Koereiger. Zie ook het verslag van Bos: "Bij de slaapbomen van de koereigers".

8. Purperreiger. Zie onder 6.

10. Lepelaar. Zie onder 6.

12 t/m 22 en 26 t/m 32

Vermoed kan worden, dat rondzwerfende groepjes roofvogels en gieren soms vergezeld van groepjes ooievaars, door de Saharawind wel eens vanuit Afrika afdrijven. De aanwezigheid van een steppenarend en mogelijk ook van monniksgieren in de twee groepen, welke boven de kustweg vlogen, zouden een bewijs kunnen zijn.

Zie ook de specificatie: "Drie groepen roofvogels en gieren".

Het voorkomen van twee Dougalls sterns -broedvogels van Noord-Afrika- zou hiermede tevens verklaard kunnen worden, zie 59.

68. Bijeneter. Er werden nog twee groepjes bijeneters waargenomen en een derde gehoord. Zij dreven zeer hoog in de lucht en gleden snel weg in oostelijke richting. De scharrelaar ontbrak in de periode van de waarnemingen, geheel in het bestreken gebied. Het aantal hopen -zie 69- bleef in vergelijking met eerdere waarnemingen van enkele leden van de groep in noord- en midden Spanje, zeer beperkt.

75. Theklaleeuwerik. De befaamde streep op de borst werd bij geen van de drie waarnemingen vastgesteld. Wel de donkere vlekken op deze plaats, alsmede het vliegbeeld met de witte "vleugelblokken".

87 en 88. Klauwiëren. Er werden bijna uitsluitend jonge exemplaren vastgesteld.

89. Kleine Klapekster. De trekrichting van de kleine klapekster moet zuidoost zijn. Deze soort komt dus tijdens de trekperiode vrijwel niet in Spanje voor. Niettemin werd de soort eenmaal waargenomen. Ook eerder schijnt door anderen in diverse jaren het voorkomen van de kleine klapekster tijdens de trektijd in Spanje te zijn geconstateerd.

92 t/m 124.

De zangers. De meeste kleine zangvogels bleken reeds het land te hebben verlaten.

103. Roodborsttapuit. Opmerkelijk was het voorkomen van de talrijke roodborsttapuiten. Op de draden (elektriciteit en prikkeldraad) werd bijna op elke 50 meter een paartje roodborsttapuiten vastgesteld.

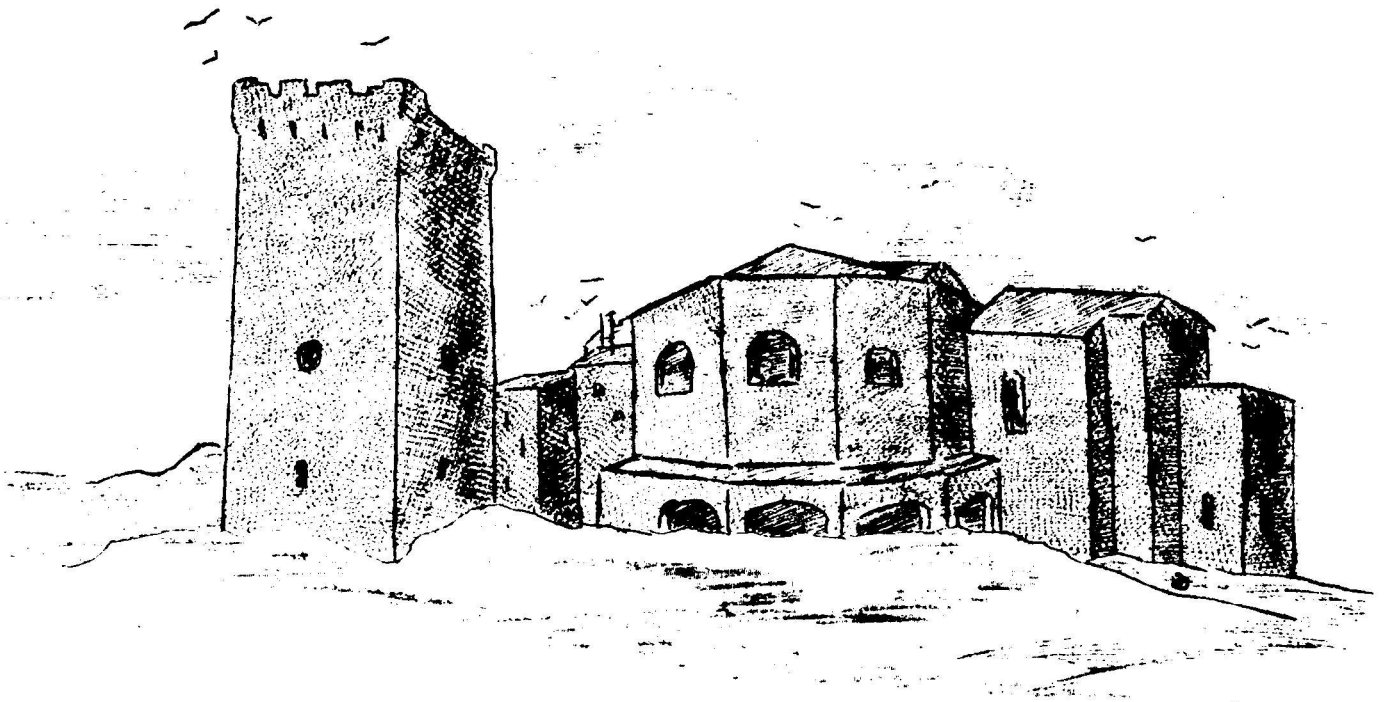
106. Zwarte Tapuit. De aanwezigheid van de zwarte tapuit, als bergvogel, in een akker- en weilandengebied kan op trek duiden.

108. Rode rotslijster. Ook de aanwezigheid van een rode rotslijster op een bergwand grenzend aan de zee, kan trek betekenen.

De dagtochten:

- zondag 20 september; vliegveld Malaga-Balcon de Espana (8 km. ten westen van Tarifa) met een picknick-stop in het dal van Artola.
- maandag 21 september; berggebied tussen Facinas en Los Barrios.
- dinsdag 22 september; bergland en akkergebied, omgeving Vejer.
- woensdag 23 september; kustgebied in de omgeving van de vuurtoren van Algeciras en Ruinas de Bolonia.
- donderdag 24 september; omgeving van Sahara de Los Atunes.
- vrijdag 25 september; omgeving Los Barrios met een rit naar het zgn. Devils Eye en 's middags opnieuw kustgebied omgeving vuurtoren Algeciras met een bezoek aan de slaapbomen van de koereigers.
- zaterdag 26 september; bergland omgeving Tarifa en kuststrook Bolonia.
- zondag 27 september; een vrijwel non-stoprit naar het vliegveld van Malaga.

.....

Waarnemingen van vogels in Zuid-Spanje.

1. kuhls pijlstormvogel (*puffinus diomedea*); 25-9 2 ex. bij school bruinvissen in omgeving van vuurtoren van Tarifa +.
2. noordse pijlstormv. (*puffinus puffinus*); 25-9 ong. 20 ex. bij school bruinvissen in omgeving van vuurtoren van Tarifa +.
3. jan van gent (*sula bassana*); 22-9 1 ex. t/o hotel Balcon d'España, 23-9 4 ex. bij haven van Tarifa waaronder 1 ad.; 24-9 3 ex. op At. Oc. bij Zahara d.l.A.; 25-9 3 ex. t/o hotel; 26-9 13 ex. bij haven van Tarifa +, 4 ex. Punta Camarinal; Alle juv. ex. totaal 25.
4. kuifaalscholver (*phalacrocorax aristotelis*); 23-9 3 ex. omgeving vuurtoren Tarifa; 25-9 1 ex. idem +.
5. kwak (*nycticorax nycticorax*); 25-9 2 ex. opkomend uit riviertje langs weg van Algeciras naar vuurtoren (beide ex. juv.).
6. koereiger (*ardeola ibis*); Algemeen in nabijheid van kudden vee. Drie- tot vierduizend ex. in de slaapbomen te Algeciras.
7. kleine zilverreiger (*egretta garzetta*); Op vijf van de zeven dagen waargenomen in klein aantal steeds in omgeving van vochtige terreinen.
8. purperreiger (*ardea purpurea*); 25-9 1 ex. te midden van koereigers in slaapbomen te Algeciras.
9. ooievaar (*ciconia ciconia*); 21-9 2 ex. bij Los Barrios; 23-9 plm. 65 ex. komend als groep over de bergen en bij de kust afzwenkend naar het zuidoosten, de kustlijn volgend, 7 ex. rondcirkelend hoog boven de kust ten westen van Algeciras te midden van grote groep gieren en roofvogels; 25-9 1 ex. omgeving Tarifa en 3 ex. te midden van vlucht gieren en roofvogels omgeving Facinas.
10. lepelaar (*platalea leucorodia*); 25-9 3 ex. bij slaapbomen van koereigers te Algeciras, pogend een zitplaats te verwerven in de bomen en daarbij twintig minuten lang (tot schemerdonker) verdreven door koereigers; 27-9 2 ex. boven autoweg ten oosten van San Roque.
11. eendvogel (niet nader gedetermineerd); plm. 30 ex. in stuwmeer bij Facinas. Met tegenlicht niet nader te onderscheiden.
12. wespendief (*pernis apivorus*); 22-9 1 ex. omgeving Puerto de Facinas.
13. rode wouw (*milvus milvus*); dagelijks waargenomen in klein aantal. Nooit meer dan twee ex. tegelijk.
14. zwarte wouw (*milvus migrans*); vrijwel dagelijks groepsgewijs vooral in de omgeving van de zee. Hoogste aantal ineens 15 ex.
15. havik (*accipiter gentilis*); 20-9 1 ex. in dal bij Marbella; 21-9 2 ex. stuwmeer bij Facinas; 23-9 1 ex. omgeving vuurtoren Algeciras; 25-9 1 ex. omgeving Los Barrios; 26-9 1 ex. omgeving Facinas.
16. buizerd (*buteo buteo*); 20-9 1 ex. dal nabij Marbella; 21-9 1 ex. omgeving stuwmeer Facinas; 22-9 1 ex. omgeving Vejer; 23-9 Faro de la Paloma omgeving 1 ex.; 24-9 1 ex. omgeving Zahara d.l.A.
17. dwegarend (*hieraaetus pennatus*); 20-9 1 ex. in dal nabij Marbella; 21-9 3 ex. (1 donkere en 2 lichte fases) stuwmeer Facinas; 23-9 1 ex. te midden van gieren en roofvogels ten westen van Algeciras; 26-9 1 ex. omgeving Los Barrios (donkere fase).
18. havikarend (*hieraaetus fasciatus*); 20-9 1 ex. m. boven dal van Artola; 26-9 3 ex. 1 m., 1 vr. en 1 juv. in de omgeving van Tarifa. De drie vogels waren tezamen. Het vrouwtje ging op de grond zitten en werd aangevallen door het vrouwtje van een blauwe kiekendief. Toen zij op de wicken ging, voegden het mannetje en het jong zich bij haar.

19. steppenarend (*aquila rapax*); 21-9 1 ex. te midden van grote groep roofvogels en gieren. Geheel bruine arend met slechts kleurnuanciering op ondervleugel van donker en bruin, boven stuwmeer bij Facinas; 25-9 1 ex. bij kleine groep roofvogels en gieren boven Balcon de Espana.
20. keizerarend (*aquila heliaca*); 21-9 1 ex. als laatste grote roofvogel van grote groep met gieren boven stuwmeer van Facinas. Groot, geheel bruin exemplaar met lichte vlekken op voorvleugels.
21. steenarend (*aquila chrysaetos*); 23-9 1 ex. te midden van groep gieren en roofvogels boven kust ten westen van Algeciras omgeving vuurtoren; 24-9 2 ex. ad. m. en vr. bij Zahara d.l.A.
22. slangenarend (*circaetus gallicus*) 21-9 3 ex. boven stuwmeer bij Facinas te midden van grote groep roofvogels en gieren; 22-9 1 ex. omgeving Vejer; 23-9 1 ex. omgeving vuurtoren Algeciras.
23. blauwe kiekendief (*circus cyaneus*) vrijwel dagelijks enkele ex. in diverse terreinen, uitsluitend vrouwelijke ex.
24. bruine kiekendief (*circus aeruginosus*); 22-9 1 ex. langs hoofdweg naar Vejer en 1 ex. akkergebied ten noorden van Vejer.
25. grauwe kiekendief (*circus pygargus*); 24-9 1 ex. m. 22-9; 1 ex. langs hoofdweg naar Vejer; 24-9 1 vr.ex. omgeving Zahara d.l.A.
26. aasgier (*neophron percnopterus*); vrijwel dagelijks enkele ex.
27. lammergier (*gypaetus barbatus*); 26-9 1 ex. omgeving Bolonia.*
28. monniksgier (*aegypius monachus*); 23-9 7 ex. te midden van groep gieren en roofvogels boven kust ten westen van Algeciras; 26-9 1 ex. omgeving Bolonia.
29. vale gier (*gyps fulvus*); gedurende gehele week algemeen, dikwijls in grote groepen; éénmaal 21-9 tussen de tweehonderd en driehonderd ex.
30. boomvalk (*falco subbuteo*) 25-9 1 ex. omgeving Los Barrios.
31. kleine torenvalk (*falco naumanni*) vrijwel dagelijks enkele ex. aan de rotskusten.
32. torenvalk (*falco tinnunculus*); dagelijks algemeen in alle terreinen.
33. rode patrijs (*alcoeris rufa*); 22-9 1 ex. in kurkeikenbos omgeving Vejer.
34. fazant (*phasianus colchicus*); 22-9 1 ex. in kurkeikenbos omgeving Vejer.
35. kleine trap (*otus tetraz*); 22-9 ong. 20 ex.; 24-9 7 ex.; 26-9 8 ex. op akkers langs hoofdweg van Tarifa naar Vejer, mannetjes reeds in winterkleed.
36. scholekster (*haematopus ostralegus*); 25-9 3 ex. bij vuurtoren van Tarifa +; 25-9 roepend ex. onder rotskust bij vuurtoren van Algeciras.
37. bontbekplevier (*charadrius hiaticula*); enkele ex. op de stranden.
38. kleine plevier (*charadrius dubius*); regelmatig enkele ex. op de stranden.
39. strandplevier (*charadrius alexandrinus*) 2 waarnemingen van enkele ex.
40. steenloper (*arenaria interpres*); 25-9 omg. 20 ex. bij vuurtoren van Algeciras.
41. bonte strandloper (*calidris alpina*); 24-9 1 ex. slikterrein bij rivier omgeving bij Zahara d.l.A.
42. drieteenstrandloper (*crocethia alba*); vrijwel dagelijks enkele groepjes op de stranden variërend van 8 tot 18 ex.
43. zwarte ruit (*tringa erythropus*); 24-9 1 ex. op slikterrein omgeving Zahara d.l.A.
44. tureluur (*tringa totanus*); 24-9 roep gehoord op slikterrein omgeving Zahara d.l.A.

45. witgatje (*tringa ochropus*); 24-9 1 ex. slikterrein omgeving Zahara d.l.A.; 26-9 3 ex. opvliegend omgeving Tarifa.
46. oeverloper (*tringa hypoleucos*) vrijwel dagelijks enkele ex. in diverse beekoevers.
47. wulp (*numenius arquata*); 24-9 1 ex. slikvelden omgeving Zahara d.l.A.
48. regenwulp (*numenius phaeopus*); 23-9 1 ex. omgeving haven Tarifa; 25-9 1 ex. bij vuurtoren van Algeciras; 26-9 ong. 10 ex. omgeving Tarifa.
49. kokmeeuw (*larus ridibundus*); enkele ex. te midden van diverse soorten meeuwen.
50. dunbekmeeuw (*larus genei*); 25-9 3 ex.; ong. 20 ex. te midden van div. soorten meeuwen op de kliffen bij vuurtoren van Algeciras.
51. kleine mantelmeeuw (*larus fuscus* g.); vrijwel dagelijks enkele ex. langs de kust, algemeen in de havens.
52. zilvermeeuw -geelpoot- (*larus argentatus michahellis*); vrijwel dagelijks div. ex. langs de kust, algemeen in de havens.
53. stormmeeuw (*larus canus*); 25-9 1 ex. te midden van div. soorten meeuwen bij vuurtoren van Algeciras.
54. audouins meeuw (*larus audouinii*) 20-9 3 ex. boven zee langs kust omgeving Marbella.
55. zwarte stern (*chlidonias niger*); 25-9 2 ex. in haven van Algeciras.
56. witvleugelstern (*chlidonias leucopterus*); 25-9 1 ex. bij 2 zwarte sterns in haven van Algeciras.
57. lachstern (*gelochelidon nilotica*); dagelijks div. ex. langs kust en nabij havens.
58. visdief (*sterna hirundo*); 23-9 3 ex. bij lachsterns omgeving vuurtoren van Algeciras.
59. dougalls stern (*sterna dougallii*); 24-9 2 ex. op slikterrein omgeving Zahara, 1 ad. en 1 juv. ex. vlogen circa 10 min. op en liet een valkachtige roep horen.
60. dwergstern (*sterna albifrons*); 2 x 2 ex. in haven van Tarifa +.
61. houtduif (*columba palumbus*); 22-9 1 ex. bergen bij Vejer.
62. tortelduif (*streptopelia turtur*); 20-9 24 ex.; 2-9 enkele ex. op div. plaatsen.
63. dwergooruil (*otus scops*); 23-9 roep 1 ex. omgeving Balcon de Espana.
64. steenuil (*athene noctua*); 23-9 roep van 4 ex.; 24-9 enkele ex. omgeving Balcon de Espana; 24-9 1 ex. omgeving Zahara d.l.A.
65. vale gierzwaluw (*apus pallidus*); 23-9 1 ex. boven hoofdweg tussen Tarifa en Algeciras; 24-9 1 ex. omgeving Zahara d.l.A.
66. gierzwaluw (*apus apus*); 25-9 1 ex. omgeving Zahara; 2 ex. -gierend boven Tarifa +; 24-9 1 ex. boven hoofdweg tussen Tarifa en Algeciras.
67. ijsvogel (*alcedo atthis*); 23-9 1 ex. omgeving vuurtoren Algeciras; 24-9 2 ex. omgeving Balcon de Espana; 25-9 1 ex. omgeving Los Barrios.
68. bijeneter (*merops apiaster*); 25-9 1 ex. bij Devils Eye hoog overtrekkend, later opnieuw een groep gehoord; vervolgens nog een groep overtrekkende ex. waargenomen boven broedkolonie Los Barrios.
69. hop (*upupa epops*); op vijf achtereenvolgende dagen steeds 1 enkel ex. in div. terreinen. Eenmaal 4 ex. bij vuurtoren Algeciras.
70. grote bonte specht (*dendrocopos major*); 25-9 1 ex. roep bij Devils Eye +.
71. kortteenleeuwerik (*calandrella brachydactyla*); 20-9 3 ex. in dal van Artola; 23-9 langs weg van Tarifa naar Algecira; 24-9 2 ex. langs weg naar Zahara d.l.A.; 26-9 3 ex. omgeving Tarifa.
72. kleine kortteenleeuwerik (*calandrella rufescens*); 24-9 3 ex. omgeving Zahara d.l.A.
73. kalanderleeuwerik (*melanocorypha* / ^{calandra}); 24-9 groepje op akker langs de weg naar Zahara d.l.A.; 26-9 groepje omgeving Tarifa.

74. kuifleeuwerik (*galerida cristata*); dagelijks algemeen langs de wegen.
75. thekla leeuerik (*galerida theklae*); 21-9 1 ex. omgeving Los Barrios; 24-9 1 ex. omgeving Zahara d.l.A.; 26-9 3 ex. omgeving Tarifa.
76. veldleeuwerik (*alauda arvensis*); 23-9 op akker langs weg naar vuurtoren van Algeciras; 26-9 1 ex. drinkend in beekje omgeving Tarifa.
77. oeverzwaluw (*riparia riparia*); 21-9 enkele ex. omgeving stuwmeer bij Facinas; 22-9 enkele ex. omgeving Vejer; 25-9 enkele ex. bij wand van bijeneterskolonie, omgeving Los Barrios.
78. rotszwaluw (*ptyonoprogne rupestris*); twee waarnemingen 23-9 en 25-9 één ex. kustkliffen bij vuurtoren van Algeciras.
79. boerenzwaluw (*hirundo rustica*); dagelijks zeer algemeen in alle terreinen.
80. roodstuitzwaluw (*hirundo daurica*); vrijwel dagelijks een enkele waarneming, vooral omgeving van de kustkliffen.
81. huiszwaluw (*delichon urbica*); vrijwel dagelijks een enkel ex. in de omgeving van dorpen en steden.
82. duinpieper (*anthus campestris*); 22-9 algemeen op akkers omgeving Vejer; 24-9 algemeen op akkers rondom Zahara d.l.A.; 26-9 algemeen rondom Bolonia alsmede enkele ex. op akkers bij Balcon de Espana.
83. graspieper (*anthus pratensis*); 21-9, 24-9 en 26-9 steeds enkele ex. op prikkeldraad langs grote weg van Tarifa naar Vejer.
84. gele kwikstaart (*motacilla flava iberiae*); vrijwel dagelijks op akkers en in beek- en rivierdalen.
85. grote gele kwikstaart (*motacilla cinerea*); 24-9 1 ex. in rivierbedding langs grote weg tussen Tarifa en Vejer; 26-9 1 ex. in rivierbedding omgeving Tarifa en 1 ex. op rotskust bij Bolonia.
86. witte kwikstaart (*motacilla alba*); vrijwel dagelijks op akkers en langs landwegen.
87. grauwe klauwier (*lanitis collurio*); 23-9 1 ex. ad. omgeving vuurtoren Algeciras; 25-9 1 ex. jüv. omgeving Los Barrios; 26-9 1 ex. juv. omgeving laagland bij Tarifa.
88. roodkopklauwier (*lanius senator*); 20-9 1 ex. juv. in dal van Artola; 22-9 1 ex. juv. omgeving Vejer; 25-9 7 ex. w.o. slechts één ad. omgeving Los Barrios; 26-9 6 ex. w.o. 1 ad. laagland omgeving Tarifa -totaal 15 ex. w.o. slechts twee volwassen ex.-
89. kleine klapekster (*lanius minor*); 25-9 1 ex. ad. omgeving Los Barrios; 26-9 1 ex. juv. omgeving Balcon de Espana +.
90. winterkoning (*troglodytes troglodytes*); 25-9 1 ex. op stenen in beek bij Devils Eye.
91. cetti's zanger (*cettia cetti*); drie waarnemingen 23-9 1 ex. roep omgeving vuurtoren Algeciras; 25-9 1 ex. roep en waargenomen in beekdal omgeving Los Barrios en 26-9 1 ex. roep in beekdal omgeving Tarifa.
92. orpheus spotvogel (*hippopais polyglotta*) vier waarnemingen; 22-9 1 ex. omgeving stuwmeer bij Facinas; 23-9 1 ex. omgeving vuurtoren van Algeciras; 24-9 1 ex. omgeving Zahara d.l.A.; 26-9 1 ex. omgeving Tarifa.
93. orpheusgrasmus (*sylvia hortensis*); twee waarnemingen; 22-9 1 ex. omgeving Vejer; 23-9 1 ex. omgeving Bolonia.
94. grasmus (*sylvia communis*); drie waarnemingen; 20-9 1 ex. dal van Artola; 23-9 1 ex. omgeving vuurtoren Algeciras; 24-9 1 ex. omgeving Zahara d.l.A.
95. braamsluiper (*sylvia curruca*); 25-9 1 ex. omgeving Balcon de Espana +.
96. kleine zwartkop (*sylvia melanocephala*); dagelijks algemeen in diverse terreinen.
97. phylloscopus; tweemaal roep van onbekende phylloscopus 22-9 omgeving Vejer; 25-9 omgeving Devils Eye.

98. vuurgoudhaantje (*regulus ignicapillus*); 25-9 groepje met mezen -ook zang!- omgeving Devils Eye.
99. waaijerstaartrietzanger (*cisticola juncidis*); dagelijks algemeen in diverse terreinen.
100. bonte vliegenvanger (*ficedula hypoleuca*); vrijwel dagelijks enkele ex. vooral in kurkbossen en bosschages.
101. grauwe vliegenvanger (*muscipapa striata*); vrijwel dagelijks enkele ex. in diverse bosjes.
102. paapje (*saxicola rubestra*); 22-9 1 ex. laagland bij Vejer; 24-9 1 ex. omgeving Balcon de Espana -droeg ring!); 26-9 1 ex. laagland omgeving Tarifa.
103. roodborsttapuit (*saxicola torquata*); zeer algemeen op allerlei terreinen, vooral op draden langs de weg.
104. tapuit (*oenanthe oenanthe*); dagelijks enkele ex. vooral in laag gelegen terreinen en op akkers.
105. blonde tapuit (*oenanthe hispanica*); 21-9 1 ex. omgeving Facinas -witkelige vorm-; 22-9 1 ex. akkergebied van Vejer -witkelige vorm-; 25-9 tweemaal 1 ex. omgeving Los Barrios - wit- en zwartkelige vorm!-; 26-9 1 ex. omgeving Tarifa -zwartkelige vorm-.
106. zwarte tapuit (*oenanthe leucura*); 22-9 1 ex. op laagvlakte bij Vejer.
107. rosse waaijerstaart (*agrobates galactotes*); 24-9 in kurkbos bij Zahara d.l.A.; 26-9 1 ex. omgeving Balcon de Espana.
108. rode rotslijster (*monticola saxatilis*); 24-9 1 ex. m. op rots bij Zahara d.l.A. -omgeven door div. blauwe rotslijsters-.
109. blauwe rotslijster (*monticola solitarius*); 21-9 1 ex. op rots bij Los Barrios; 24-9 5 ex. 2 vr. en 3 m. op rots omgeving Zahara d.l.A.; 25-9 1 ex. op rots bij vuurtoren van Tarifa. id. 1 ex. bij Devils Eye -beide m. ex.-; 26-9 2 m. ex. rotskust aan zee bij Bolonia en m. ex. op ruines van opgravingen bij Bolonia.
110. gekraagde roodstaart (*phoenicurus phoenicurus*); dagelijks enkele ex.
111. roodborst (*erithacus rubecula*); 21-9 gehoord omgeving Facinas; 25-9 enkele ex. omgeving Devils Eye.
112. merel (*turdus merula*); vrijwel dagelijks een enkel ex.
113. kuifmees (*parus cristatus*); 25-9 enkele ex. met andere mezen omgeving Devils Eye.
114. pimpelmees (*parus caeruleus*); vrijwel dagelijks enkele ex. in kurkbossen en langs beken.
115. koolmees (*parus major*); vrijwel dagelijks enkele ex.
116. boomkruiper (*certhia brachydactyla*); 21-9 1 ex. omgeving Facinas; 25-9 enkele ex. bij Devils Eye in mezengroep.
117. grauwe gors (*emberiza calandra*); vrijwel dagelijks enkele ex. met maximum tussen de twee- en driehonderd langs beekoever in omgeving van Tarifa.
118. grijze gors (*emberiza cia*); 20-9 1 ex. in dal van Artola; 23-9 1 m. ex. omgeving vuurtoren van Algeciras +.
119. vink (*fringilla coelebs*); vrijwel dagelijks enkele ex.
120. europese kanarie (*serinus canarius*); op 24, 25 en 26-9 groepjes op de akkers.
121. groenling (*chloris chloris*); vrijwel dagelijks een enkel ex.
122. putter (*carduelis carduelis*); dagelijks enkele ex. af en toe in kleine groepjes.
123. huismus (*passer domesticus*); algemeen, vooral in omgeving van bebouwingen.
124. spaanse mus (*passer hispaniolensis*) twee waarnemingen; 22-9 1 ex. vr. omgeving Vejer; 23-9 1 ex. omgeving Bolonia.
125. zwarte spreeuw (*sturnus unicolor*); dagelijks in kleine en grote groepen, ook op ruggen van grazend vee.

126. vlaamse gaai (garrulus glandarius); 21-9 2 ex. in kurkbos bij Facinas.
127. kauw (corvus monedula) 20-9 en 27-9 in groepen langs de hoofdweg tussen Malaga en Algeciras; 22-9 enkele honderden ex. op rots bij Vejer; 25-9 in omgeving van vuurtoren Algeciras.
128. raaf (corvus corax); 21-9 2 ex. omgeving Los Barrios; 22-9 2 ex. omgeving Vejer; 23-9 2 ex. omgeving vuurtoren Algeciras; 26-9 2 ex. omgeving Bolonia.

verklaring * ; na uitvoerige discussie is besloten deze waarneming buiten beschouwing te laten. Er bleven enige onzekerheden. Doorhalen op de lijst was doordat het stencil reeds gereed was niet meer mogelijk.

INHOUD

1. Spanje-nummer.
2. Programma.
3. Excursie-programma.
4. Mededelingen.
5. Avifauna-commissie.
6. Avifauna-commissie.
7. En steeds meer slachtoffers.
8. De Zaanstreek.
9. De Zaanstreek.
10. Notities.
11. Notities/Andere bladen.
12. Andere bladen.
13. Naar de vogels in Spanje.
14. Naar de vogels in Spanje.
15. Naar de vogels in Spanje.
16. De Keereijers....
17. De Keereijers....
18. Posten op de pier van Tarifa.
19. Posten op de pier van Tarifa.
20. Roofvogels en gieren.
21. Lijst van waarnemingen.
- 22 t/a 28 : lijst van waarnemingen.

lets nodig voor Uw dieren?

VAN HOEK

DE

ZAAD en VOEDERHANDEL van BUSSUM

Landstraat 8

Tel. 31092

Nassaulaan 6

Tel. 17669

VOGELHUISJES, WINTERVOER, VETBOLLEN enz.

REISBUREAU

DE JONG
SUNTRAVEL

Poststraat 6 Bussum
(achter postkantoor Huizerweg)
Tel. 02159 - 19656 17200

*Of U nu naar de Mirismas in Zuid Spanje,
de Camarque in Frankrijk, of de Galapagos
eilanden wilt, bij ons krijgt U optimale service.*

Voor Uw vlieg-, trein-, autocar-, of
privéreizen.

Vlietlaan 30, Bussum

KLOP & VERKADE

AANGESLOTEN BIJ HET ZIEKENFONDS — TEL. 3 06 15
Verreijkers - Op uw nieuwe bril een vol jaar garantie.

BART POST

VERKOOP VAN ALLE MERKEN
RIJWIELEN
EN
BROMFIETSEN

MOBILIOFOON SERVICE

EIGEN FINANCIERINGS-
EN
VERZEKERINGSKANTOOR

Herenstraat 46-50,
BUSSUM
Tel. 02159 - 1 45 54

voor losse bloemen
kamer- en tuinplanten

bloemisterij
gerard lamaker
boomberglaan 71a
telefoon 42963
hilversum

breng eens een bezoek aan onze kwekerij!

*Al uw natuurboeken
speciaal op het gebied van*

VOGELS

bij

Boekhandel Wilhelmina

Landstraat 33b Bussum
Telefoon (02159) 13103